

Probražaj oblika i materijala u radovima Zorana Kuzmanovića

Radoš Antonijević

Svakom ko je ikada prisustvovao "gledanju u šolju", možda najrasprostranjenijem načinu proricanja budućnosti, nije teško da zamisli živopisne slike nastale od taloga kafe. U dubokoj koncentraciji šamana, tamna materija mlevene kafe se pretvara u zeca, u konja, u čoveka, u oko, u sve ono što slikom može biti izkazano.

Kao mrlje koje grade oblik šolje, izgledala je jedna mala skulptura Zorana Kuzmanovića koju sam video među njegovim radovima još pre dvadeset godina dok smo bili studenti na Fakultetu likovnih umetnosti u Beogradu. Ova skulpturica od terakote koja je napravljena možda samo u vajarскоj igri sa materijalom zakoračila je u prostor nesvesnog i sada vidim, najavljivala je skulpture koje on danas izlaže u galeriji Treći Beograd.

Po mom mišljenju, tema ovih najnovijih skulptorskih radova je žensko lice, odnosno predstava anime, žene skrivene u muškarčevom arhitektonskom delu psihe. Umetnik upotrebljava fragmente lica koje sastavlja i njima gradi tri nezavisne instalacije, koristeći zidove kao oslonce, a sajile i tegove kao vezivo za sjedinjavanje sa prostorom. Prva instalacija koju bi nazvao princezom ili lepoticom predstavlja ideal, divni celoviti lik žene. Njega sajile i tegovi rastežu, ali on uspešno čuva svoju celovitost. U drugom radu je taj lik princeze razložen i pretvoren u zmijoliku formu koja spaja dva zida. Nestaje divnog lica, ali se kroz balans demonstriraju sile koje vladaju prirodom, pritisak, zemljina teža, trenje, čvrstina materijala, itd. Treća instalacija je takođe napravljena od identičnih odlivenih komada delova lica ali su sada fragmenti pomoću sajila povezani u cikličnu formu sličnu harfi. To je drevni alhemijski simbol *uroboros* (zmija koja proždire svoj rep) koja simbolizuje proces preobražaja i stalnog kružnog kretanja u vremenu. Radovi Zorana Kuzmanovića su nastali livenjem u aluminijumu, u čudesnom procesu pretapanja i preoblikovanja. U procesu proizvodnje predmeta livenjem skoro devedeset procenata materijala dolazi od upotrebljenih predmeta, a samo deset procenata je novi materijal iz rudnika i topionica. Ovo znači da svi odliveni predmeti, a samim tim i ove skulpture nose isti onaj materijal od koga su pre njih bili napravljeni neki stari predmeti. Čestice materijala bile su možda poklopac motora ili električni kabl ili kašika kojom je neko jeo, a sada su grudve aluminijuma koje nas podsećaju na nos, oko, uho ili usta. Sve se vrti kao u velikoj šolji kafe, a čovek je samo zrno svesti u kojoj se ogleda slika sveta.